

Zielona Strefa Nauki – miasto jako laboratorium

Zielona Strefa Nauki w Katowicach to przykład inicjatywy, w której nauka spotyka się z miastem, urbanistyką, ekologią i działaniami społecznymi.

Zielona Strefa Nauki to duże przedsięwzięcie, które zmienia fragment Katowic, tworząc przestrzeń do nauki, spotkań i odpoczynku. Studenci kierunków związanych ze środowiskiem, urbanistyką czy innowacjami, którzy uczą się o zrównoważonym rozwoju i zielonych rozwiązaniach na zajęciach, tu mogą przekonać się, jak teoria sprawdzi się w praktyce.

– To nie jest jeszcze gotowa inwestycja ani zakończona rewitalizacja. Zielona Strefa Nauki to długofalowy proces badawczy, projektowy i strategiczny, którego celem jest wypracowanie nowego modelu rozwoju kampusu Uniwersytetu Śląskiego oraz terenów nad Rawą – opowiada Dariusz Laska, kanclerz Uniwersytetu Śląskiego.

– Do tworzenia tej Strefy podchodzimy w sposób wielowątkowy i interdyscyplinarny, ponieważ współczesnych wyzwań miejskich nie da się dziś rozwiązywać wyłącznie poprzez architekturę czy pojedyncze inwestycje. Projekt łączy zagadnienia związane zarówno z adaptacją do zmian klimatu, retencją wody, błękitno-zieloną infrastrukturą, mobilnością, zdrowiem i dobrostanem użytkowników, jak i społecznymi i kulturowymi funkcjami miasta. Przestrzeń traktowana jest tutaj nie tylko jako układ urbanistyczny, ale jako środowisko codziennego życia, które realnie wpływa na nasze samopoczucie, relacje społeczne i jakość funkcjonowania w mieście – tłumaczy kanclerz UŚ.

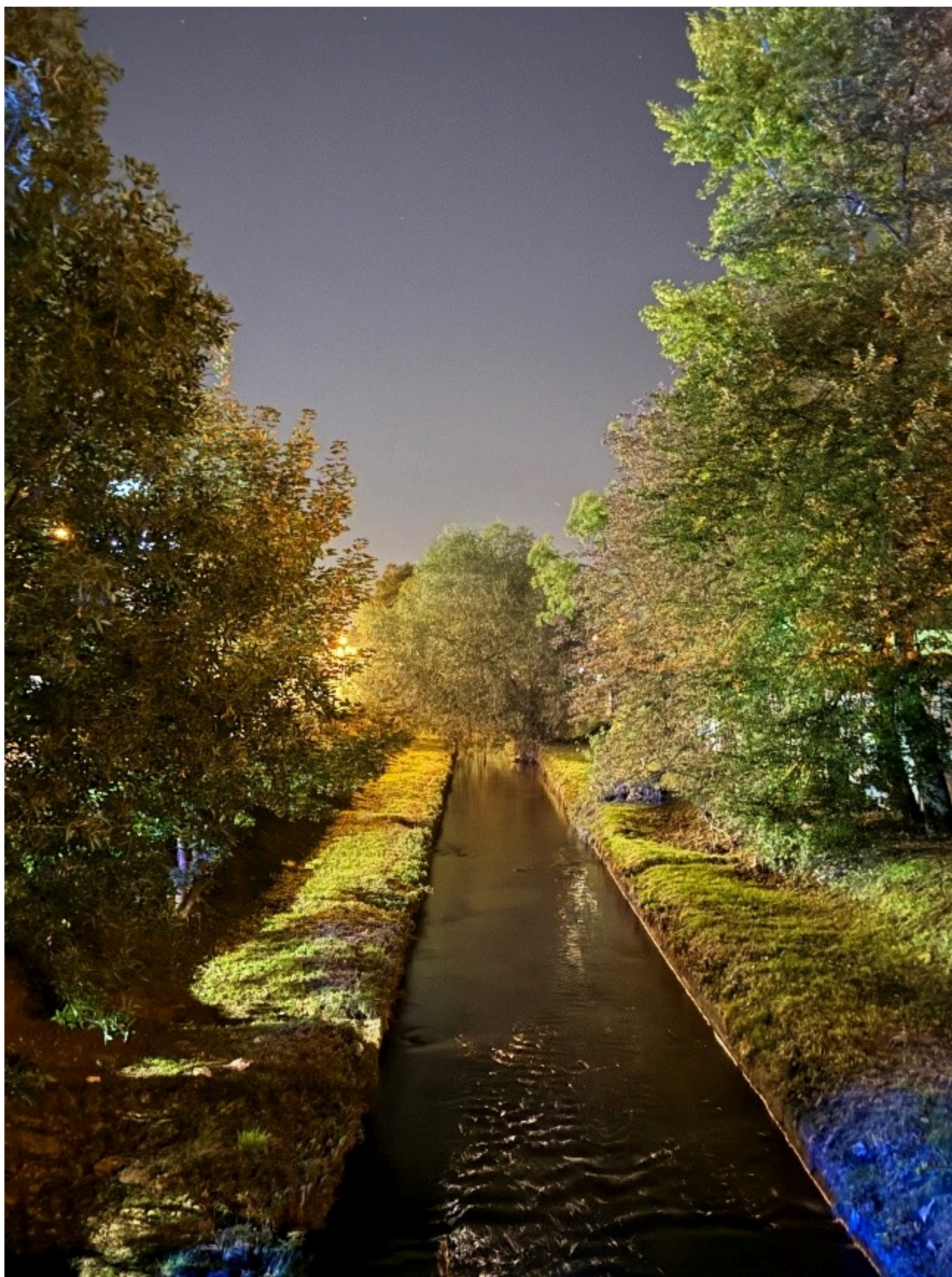
Skąd wziął się ten pomysł?

Koncepcja zaczęła się od bardzo prostego pytania: jak powinien wyglądać współczesny kampus w centrum miasta?

Początki Zielonej Strefy Nauki sięgają działań realizowanych podczas Śląskiego Festiwalu Nauki Katowice nad Rawą w 2021 r. Właśnie wtedy rozpoczęły się pierwsze rozmowy o przyszłości Rawy, jakości przestrzeni publicznych i potrzebie lepszego połączenia kampusu z miastem.

Z czasem wokół inicjatywy zaczęli spotykać się naukowcy, urbaniści, architekci, artyści i mieszkańcy. Powstały pierwsze działania prototypowe, warsztaty oraz badania społeczne i środowiskowe. Rozpoczęto także prace nad strategicznymi dokumentami dotyczącymi przyszłości kampusu i doliny Rawy.

Koncepcja rozwija się stopniowo i obejmuje dziś zarówno działania badawcze, koncepcyjne, edukacyjne, jak i społeczne.

Dlaczego Rawa jest tak ważna?

Rawa stała się jednym z najważniejszych tematów Zielonej Strefy Nauki, ponieważ pokazuje historię i wyzwania całego regionu. Przez dziesięciolecia była silnie przekształcana przez przemysł i urbanizację. Dziś

coraz częściej mówi się o niej nie tylko jako o problemie środowiskowym, ale także jako o potencjalnej osi przyszłej transformacji przestrzeni miejskiej.

Naukowcy Uniwersytetu Śląskiego prowadzą obecnie monitoring jakości wód Rawy oraz badania dotyczące funkcjonowania całej zlewni. Rozwijane są także działania związane z monitoringiem wód podziemnych oraz analizami hydrologicznymi. Celem tych badań jest lepsze zrozumienie funkcjonowania rzeki i przygotowanie wiedzy potrzebnej do przyszłych działań rewitalizacyjnych oraz adaptacji miasta do zmian klimatu.

Zielona Strefa Nauki łączy kilka różnych obszarów działań, między innymi:

- badania naukowe dotyczące miasta, środowiska i klimatu,
- prace urbanistyczne i projektowe,
- działania społeczne i edukacyjne,
- warsztaty, spacerzy i wydarzenia wokół Rawy,
- a także budowanie współpracy pomiędzy uczelnią, samorządami i mieszkańcami.

Jednym z ważniejszych efektów projektu jest opracowany Masterplan kampusu Uniwersytetu Śląskiego na lata 2025-2035, który pokazuje możliwe kierunki rozwoju przestrzeni kampusu oraz terenów nad Rawą.

Dokument zakłada między innymi rozwój zielono-błękitnej infrastruktury, poprawę jakości przestrzeni publicznych, zwiększanie retencji wody oraz tworzenie bardziej przyjaznego kampusu dla pieszych i rowerzystów.

Czy to strefa tylko dla studentów?

Nie. I właśnie to jest jedna z najważniejszych idei Zielonej Strefy Nauki. Choć koncepcja rozwijana jest przez Uniwersytet Śląski, dotyczy przestrzeni znajdującej się w samym centrum Katowic. Dlatego od początku zakładano, że będzie to proces otwarty także dla mieszkańców, organizacji społecznych i partnerów miejskich. W ramach działań organizowane są m.in. spacerzy, warsztaty, debaty, wydarzenia artystyczne i społeczne, takie jak Święto Rawy czy „Rozmowy w Strefie”.

To właśnie dzięki takim działaniom przedsięwzięcie staje się nie tylko dokumentem strategicznym, ale także przestrzenią rozmowy o przyszłości miasta.

Co daje to studentom?

Zielona Strefa Nauki pokazuje, że studia mogą oznaczać coś więcej niż zajęcia i egzaminy.

Studenci mają możliwość obserwowania rzeczywistych procesów związanych z transformacją miasta, badaniami środowiskowymi lub projektowaniem przestrzeni publicznych. Mogą brać udział w warsztatach, badaniach terenowych, działaniach społecznych i interdyscyplinarnych projektach.

To doświadczenie pozwala zobaczyć, jak wiedza akademicka może przekładać się na realne działania dotyczące jakości życia, klimatu i przyszłości miast.

Nauka, którą widać

Zielona Strefa Nauki nie jest jednorazowym projektem ani gotową realizacją. To długofalowy proces budowania wiedzy, współpracy i nowego myślenia o relacji między nauką, miastem i środowiskiem.

Pokazuje też, że uniwersytet może być nie tylko miejscem edukacji, ale również aktywnym partnerem w tworzeniu bardziej zrównoważonej i przyjaznej przestrzeni miejskiej.